

Bomenreis naar Engeland

Salomons Estate in Tunbridge Wells

Krijtrotsen bij Dover

De Law Day Oak (gerechtseik) te Bonnington

Eeuwenoude zomereik in Lullingstone-park

De naar schatting 1500 jarige taxus in Crowhurst

De minstens 1000 jarige Taxus in Tandridge

Libanonceder in Lullingstone Park

Taxus in Crowhurst, geschat op 1500 jaar

MAJESTUEUZE EIKEN UIT DE TIJD VAN KONINGIN ELISABETH I, SPROOKJESACHTIGE TAXUSSEN, EEN BOSUIL EN EEN GOUDHAANTJE. EEN IMPRESSIE VAN DE BOMENREIS DIE PLAATSVOND VAN 2 TOT 6 MEI 2022.

Op maandag 2 mei vertrekken we met bijna veertig personen in de bus vanaf Utrecht. Eduard Opperman, gids van reisorganisatie Inezia Tours, vertelt ons het een en ander over de organisatie en blijkt alles te weten over vogels. Ook Jeroen Philippona en Huib Sneep presenteren zich als de deskundigen op het gebied van monumentale bomen. Op de boot spotten we de eerste Jan van Gent, naast wat drieteenmeeuwen die een groot deel van de tocht meevliegen. Bijna tot aan de prachtige krijtrotsen bij Dover, waar we aan land gaan en onze tocht in Engeland begint. Voor ons ongekend grappig dat er zoveel mensen tegelijkertijd kijken naar een mooie boom langs de weg en uitroepen: 'Oh wat een mooie eik!' Normaal is er bij ons in het gezin maar één iemand die dit doet. En elke boom wordt bij soortnaam genoemd, nooit gewoon 'boom'. We stoppen bij een boom, oh nee een eik, waar in de tijd van Elisabeth I (1533-1603) al recht werd gesproken over Bonnington, een gerechtseik: de *Bonnington Law Oak*. De eigenares van het huis komt naar buiten om haar excuses aan te bieden omdat ze geen wijn klaar heeft staan. Een mooie tuin heeft ze overigens wel. Na een prachtige holle weg door landelijk Zuid-Engeland komen we aan bij de Salomons Estate in Tunbridge Wells, het landgoed waar we vier nachten zullen verblijven.

ANCIENT OAKS

De volgende ochtend maken we vóór het ontbijt een ochtendwandeling over het landgoed van de familie Salomon, compleet met eigen dassenburcht, Canadese ganzenvijver en enorme mammoetbomen, sequoias. Eduard kan ons puur op gehoor de bosuil en het goudhaantje wijzen. Na een stevig Engels ontbijt gaat de rit door het prachtige landschap met dorpjes en uiterst smalle weggetjes met hoge hagen, waar onze enorme bus regelmatig de berm moet induiken om, met succes, een tegenligger te ontwijken.

Het park Lullingstone bestaat grotendeels uit een enorm golfterrein en staat vol met *Ancient Oaks*. Dat betekent dat ze in ieder geval meer dan 6 meter omtrek hebben en dus waarschijnlijk ouder zijn dan 250 jaar. Van vóór de Tudor-explosie van hertenkampen, vertelt Aljos Farjon, de Nederlandse held van de Kew Royal Botanic Gardens, die werkelijk alles weet van heel oude eiken. Na een flinke wandeling bergopwaarts lunchen we 50 meter voor het hoogtepunt: de meest prachtige winterseik bij hole 15. Wat een kolossale boom, alleen de takken al, en elke keer het verschil tussen het holle dode deel en de springlevende lentegroene blaadjes die eruit springen. Prachtig. In het gras de schattige gele primula's, en in de verte een indrukwekkende ceder.

's Middags rijden we naar Tandridge, meer naar het westen, door het heuvelland van Zuid-Engeland. Naast een oud kerkje staat een enorme taxus, een boom voor sprookjes en aanbidding, al sinds de Vikingen. Dus wie was er het eerst: de kerk of de boom? Of heeft het christendom handig gebruikgemaakt van het feit dat hier toch al werd gebeden tot hogere machten? Mooi om te zien hoe een taxus zich verzekert van voldoende zijscheuten, die dan vergroeien met de stam, zodat de boom sterk blijft op leeftijd. Lekker rustig plekje, dat wel.

Bast van de taxus in Tandridge

SPROOKJESBOS KINGLEY VALE

De eerste stop op woensdag is Kingley Vale, een soort sprookjesbos met taxussen die zichzelf vermeerderen door de takken op de grond te laten rusten en op dat punt weer een nieuwe boom te laten groeien, rechttop. En dan nog een keer, soms wel 30 meter verder, als tentakels die dan weer nieuwe bomen worden. Terwijl er vrijwel niets onder groeit. Hellingen vol met taxussen. Het verhaal gaat dat er op ieder graf van een Viking een taxusboom werd geplant en dat de geesten van de omgekomen Vikingkoningen er 's nachts ronddolen.

Taxushout is zeer geschikt om handbogen mee te maken, door de soepelheid en veerkracht. Huib vertelt dat in Nederland, na een overwinning van een dorp, de taxussen in de wijde omgeving werden gekapt, om te voorkomen dat er nog nieuwe bogen werden gemaakt.

Na een leuke klim naar de top van de heuvel - langs de boomgrens omhoog, met prachtig uitzicht over zee - rijden we terug naar Salomons Estate. Tijdens de gezellige maaltijd blijkt weer hoeveel kennis er in deze groep zit over bomen, boomverzorging, ecosystemen, plantensoorten en dieren. Indrukwekkend. 's Avonds gaan we op safari naar een das, we spotten hem in de voortuin.

OUDESTE BOOM IN COWDRAY PARK

Op donderdag gaan we naar Cowdray Park. Hier staat één van de oudste eiken van Engeland. Althans volgens de verhalen. Het zou de boom zijn waar Elisabeth I haar 'schoenen' wisselde. Dat was in de 16de eeuw en toen was deze eik dus al groot en hol. Meer dan 12 meter omtrek en nog fris groen. Toch een leuk weetje dat eiken net als mensen krimpen met de jaren en hun takken afleggen.

We doen interessante kennis op over de kwaliteit van jong plantmateriaal. Lindes van mindere kwaliteit hebben volgens de specialisten plakoksels, wat betekent dat ze takken vormen die te dicht op de stam blijven plakken. Door het inregenen en het daarbij gepaard gaande rottingsproces gaan ze uiteindelijk vanzelf de zwaardere takken verliezen en vallen ze soms zelfs helemaal uit elkaar. Dat is ook duidelijk te zien.

MAJESTY THE FREDVILLE OAK NONINGTON

Het pronkstuk van de reis is bewaard voor de laatste dag: de *Majesty Oak* in Nonington. Dit keer een nog niet teruggegroeide top maar een nog helemaal fier rechttopstaande stam van ongeveer 30 meter hoog, op een privé stuk grond. Het is wel even over het hek klimmen, met toestemming van de kleindochter van de beheerder, maar dan heb je ook wat. Wat een joekel van een boom, in omtrek meer dan 12 meter en hoog en hol en vol bruisend leven, soms leven er wel duizend soorten op deze boom. Prachtige tijd ook, nu in het voorjaar, als al het lentegroen eruit spat. Op de terugweg wandelen we langs enorme oude kastanjes en bekijken we een groep steeneiken; die hebben we nog niet eerder gezien..

Terug op de boot concluderen we eendrachtig: Wat een mooie reis is het geweest, langs majestueuze bomen in prachtig aangelegde parken in een typisch Engels landschap. 🌳

Joost en Jeroen meten een eik in Petworth Park

Een ongeveer 250-jarige zomereik in Petworth Park

Klim naar de top in Kingley Vale voor prachtig uitzicht over zee

1000-jarig taxusbos in Kingley Vale

Majesty the Fredville Oak

Edelherten in Petworth Park

Foto: Barend Steller

Imposante eeuwenoude lindenlaan in Cowdray Park

Bordje bij de Queen Elisabeth Oak in Cowdray Park

Majesty the Fredville Oak in Nonington, omtrek 12,5 meter, hoogte 19 meter, leeftijd naar schatting 800 jaar